

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Zuzany Bystřické a soudců Mgr. Petra Pospíšila a JUDr. Mariana Kokeše, Ph.D., ve věci

žalobce: **A. T. N.**
zastoupen advokátkou Mgr. Martinou Šamlotovou
sídlem Příkop 834/8, Brno

proti
žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**
sídlem nám. Hrdinů 1634/3, Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 9. 2018, čj. MV-98469-5/SO-2018,

takto:

- I. Rozhodnutí Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců ze dne 17. 9. 2018, čj. MV-98469-5/SO-2018, se **ruší** a věc se **vrací** k dalšímu řízení žalované.
- II. Žalovaná je **povinna zaplatit** žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 14 200 Kč k rukám jeho advokátky Mgr. Martiny Šamlotové do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

- I. **Vymezení věci**

1. Žalobce podal dne 17. 9. 2015 žádost o povolení k přechodnému pobytu podle § 87b zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění účinném do 17. 12. 2015 (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky (dále jen „Ministerstvo vnitra“), rozhodnutím ze dne 8. 6. 2018, čj. OAM-13200-47/PP-2015, tuto žádost zamítlo jednak z důvodu, že žalobce není rodinným příslušníkem občana Evropské unie, jelikož vztah k nezletilému A. K. nebylo možné považovat za vztah obdobný rodinnému ve smyslu § 15a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Druhým důvodem pro zamítnutí žádosti žalobce byla existence důvodného nebezpečí, že by žalobce mohl závažným způsobem narušit veřejný pořádek, a to vzhledem k trestné činnosti, které se v minulosti dopouštěl (minimálně od roku 2003 do roku 2014).
2. Žalovaná napadeným rozhodnutím výše citované rozhodnutí Ministerstva vnitra změnila, a to tak, že vypustila druhý důvod pro zamítnutí žádosti žalobce. K vypuštění tohoto důvodu přistoupila, jelikož vycházel z podkladů, které byly do spisu doplněny až poté, co s ním byl žalobce seznámen.

II. Shrnutí argumentů obsažených v žalobě

3. Žalobce uvedl, že podstatou věci je, zda jako otčím může mít k synovi své dlouholeté partnerky, na jehož výchově a péči se podílí, vztah obdobný rodinnému za situace, kdy nezletilý syn má v rodném listě jako otce uvedenou jinou osobu. Správní orgány se dopouští nezákonného výkladu ustanovení § 15a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců, jelikož není zákonného důvodu, aby mezi těmito osobami nemohl vztah obdobný rodinnému existovat, pokud se otec dítěte nepodílí na jeho výchově a péči.
4. Správní orgány zcela opomenuly výsledky žalobce a jeho partnerky, kteří uvedli, že spolu žijí ve společné domácnosti od roku 2011. Od téhož roku se žalobce podílí na výchově nezletilého A. K. Rovněž se nevypořádaly s několika listinami, které žalobce k žádosti přiložil (potvrzení orgánu sociálně právní ochrany dětí, zprávu z centra sociálních služeb, lékařskou zprávu).
5. Žalobce již v odvolání uvedl, že manželství jeho partnerky s bývalým partnerem bylo rozvedeno a otcovství k nezletilému popřeno. Vzhledem k tomu, že žalobce ani jeho partnerka nikdy netvrdili, že by se její bývalý manžel na výchově, výživě a péči o nezletilého podílel, nepřikládali rozsudky o rozvodu manželství a popření otcovství, neboť je nepovažovali za podstatné.
6. Správní orgány neprovedly žádný důkaz k tomu, že mezi nezletilým synem partnerky žalobce a jejím bývalým manželem existuje jakýkoliv rodinný vztah. Naopak z dokazování nevyplynulo, že by bývalý manžel partnerky žalobce jakákoliv rodičovská práva k nezletilému uplatňoval. Kvalitativní vztah byl prokázán k žalobci.
7. Vzhledem k tomu, že správní orgány nesprávně vykládají citované zákonné ustanovení a nezjistily skutkový stav bez důvodných pochybností, navrhl, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno.

III. Shrnutí vyjádření žalované

8. Žalovaná setrvala na zákonnosti a správnosti napadeného rozhodnutí, přičemž odkázala na jeho odůvodnění. Navrhla zamítnutí žaloby pro její nedůvodnost.

IV. Ústní jednání

9. Ve věci proběhlo dne 14. 7. 2020 jednání před Krajským soudem v Brně za účasti žalobce a jeho advokátky. Žalovaná omluvila svoji neúčast s tím, aby bylo jednáno v její nepřítomnosti. Žalobce setrval na svém dosavadním stanovisku k věci.
10. Soud doplnil dokazování rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 28. 4. 2016, č.j. 40 Nc 84/2016-62, který nabyl právní moci dne 20. 5. 2017, o popření otcovství J. K. k nezletilému A. K. a rodným listem E. N., narozeného dne X, který je synem žalobce.
11. Návrh na provedení dokazování výsledky družky žalobce a zletilého syna žalobce P. S., kteří dle návrhu žalobce předneseného v průběhu jednání měli vypovídat k současnému rodinnému životu žalobce soud zamítl, neboť je neshledal přínosnými.

V. Posouzení věci soudem

12. Krajský soud v Brně (dále také „soud“) ve smyslu § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „soudní řád správní“), v mezích žalobních bodů přezkoumal napadené rozhodnutí žalované, jakož i předcházející rozhodnutí Ministerstva vnitra včetně řízení předcházejícího jejich vydání, a shledal, že žaloba je **důvodná**.
13. Pro nynější věc je zcela zásadní proces posouzení nastolené právní otázky, zda žalobce bylo možné považovat za rodinného příslušníka občana Evropské unie, a to vzhledem k tomu, že podal žádost o *povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie* ve smyslu ustanovení § 87b zákona o pobytu cizinců.
14. Skupinu rodinných příslušníků vymezují i ustanovení § 15a odst. 1 a odst. 3 písm. a) zákona o pobytu cizinců, nicméně tyto kategorie nejsou předmětem sporu (Ministerstvo vnitra jejich naplnění vyloučilo v rámci svého odůvodnění na str. 3 - 4). Sporný je naopak výklad ustanovení § 15a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců, které stanoví, že *ustanovení tohoto zákona, týkající se rodinného příslušníka občana Evropské unie, se obdobně použijí i na cizince, který hodnověrným způsobem doloží, že má s občanem Evropské unie trvalý vztah obdobný vztahu rodinnému a žije s ním ve společné domácnosti*.
15. Výkladem ustanovení § 15a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců se zabývala v celé řadě případů i judikatura správních soudů. Z ní předně vyplývá, že na cizinci (žadatel) spočívá břemeno tvrzení a břemeno důkazní, aby prokázal jak žití ve společné domácnosti, tak existenci trvalého vztahu obdobného vztahu rodinnému, přičemž je nutné prokázat faktický stav, nikoli vycházet pouze ze stavu formálního. Nejvyšší správní soud se pak ve své judikatuře rovněž zabýval výkladem konkrétních kritérií, která jsou na onen „*trvalý vztah obdobný vztahu rodinnému*“ kladena a která musí u posuzovaného vztahu současně existovat, aby byla naplněna první podmínka hypotézy uvedené v § 15a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Prvním kritériem je *kvantitativní stránka* vztahu, v rámci níž je hodnocena jeho trvalost, a druhým kritériem je *kvalitativní stránka* vztahu, u které se hodnotí, zda je posuzovaný vztah obdobný vztahu rodinnému. Kvantitativní i kvalitativní stránka spolu úzce souvisejí a nelze je striktně oddělovat, přičemž je vždy třeba zkoumat konkrétní okolnosti každého případu a není možné konstruovat jednotnou šablonu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2010, č. j. 5 As 6/2010-63, nebo ze dne 17. 9. 2015, č. j. 4 Azs 151/2015-35).

16. Ministerstvo vnitra se kritérii uvedenými v citovaném ustanovení ve svém odůvodnění zabývalo, přičemž soud se neztotožnil s žalobcem v tom, že by se opomnělo vypořádat s podklady, které k žádosti přikládal. Ministerstvo vnitra totiž nijak nezpochybňovalo, že by se žalobce o nezletilého syna své družky od roku 2011 ve společné domácnosti staral a plnohodnotně plnil roli otce, naopak z tohoto zjištění vycházelo, což platí i o zjištění, že nezletilý oslovuje žalobce jako otce. Výslovně pak uvedlo, že vztah mezi žalobcem a nezletilým synem jeho družky *by bylo možné označovat* za vztah obdobný vztahu mezi otcem a synem, tedy za vztah *obdobný vztahu rodinnému*. Listiny obsažené ve správním spise, kterých se žalobce v žalobě dovolává, mají k výše uvedenému zjištění podpůrný vztah, proto žalobci nebylo nijak na újmu, pokud se Ministerstvo vnitra jejich obsahem v odůvodnění nezabývalo výslovně. Důvodem pro závěr správních orgánů totiž nebyla faktická neexistence vztahu mezi žalobcem a nezletilým synem jeho družky, ale právě existence jiného vztahu, a to rodinného, mezi nezletilým a jeho otcem, resp. manželem družky žalobce.
17. Zjištění ohledně existence rodinného vztahu je založeno na předloženém rodném listu, kde je jako otec nezletilého uveden pan J. K. (dle zjištění správních orgánů manžel družky žalobkyně). Tento rodný list je ve spise obsažen v podobě ověřené kopie. Vzhledem k tomu, že se jedná o listinu vydanou matričním úřadem (Magistrátem města České Budějovice, oddělení matrik), jde o tzv. veřejnou listinu (srov. § 24 odst. 4 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, v rozhodném znění), která představuje hodnověrný důkaz o skutečnostech v ní uvedených. Proto ze strany správních orgánů ani nebylo nutné existenci rodinného vztahu dále prokazovat, z rodného listu tato skutečnost totiž jednoznačně vyplývá.
18. Podpůrně k existenci rodinného vztahu správní orgány uvedly, že je jim z úřední činnosti známo, že se družce žalobce narodil dne 3. 8. 2017 další syn, který se rovněž jmenuje K. Žalovaná tedy uvedla, že dle zjištěného skutkového stavu manželství družky žalobce a pana J. K. nadále trvá, jakož i otcovství jejího manžela k nezletilému A. K.
19. Soud má tedy za to, že názor správních orgánů lze rekapitulovat následovně. Ač nerozporovaly faktickou stránku vztahu mezi žalobcem a nezletilým synem jeho družky (naopak z ní vycházely), tak žalobci odmítnuly přiznat postavení osoby ve vztahu obdobném rodinnému, jelikož ve věci nedochází k nahrazení neexistujícího vztahu rodinného. Tento rodinný vztah totiž dle jejich zjištění existuje mezi nezletilým a jeho otcem (odlišným od žalobce), který je zároveň manželem družky žalobce.
20. Výše uvedené v zásadě představuje shrnutí skutkového stavu, na jehož základě správní orgány přijaly svůj závěr, přičemž soud přezkoumává napadené rozhodnutí v souladu s § 75 odst. 1 soudního řádu správního na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí.
21. Jako důkaz soud provedl žalobcem přiložený rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 28. 4. 2016, čj. 40 Nc 84/2013-109, který si od příslušného soudu vyžádal s doložkou právní moci. Tímto rozsudkem bylo určeno, že pan J. K. není otcem nezletilého A. K., přičemž z obsahu odůvodnění vyplývá, že otcovství pana J. K. bylo jednoznačně vyloučeno na základě provedených DNA testů. Tento rozsudek nabyl právní moci dne 20. 6. 2016. Dále soud provedl důkaz rodným listem nezletilého E. N. ze dne 12. 9. 2018, z něhož vyplývá, že se tento nezletilý narodil X a jeho rodiči jsou žalobce a jeho družka.

22. Vzhledem ke skutečnosti, že napadené rozhodnutí bylo vydáno až dne 17. 9. 2018, spadají všechna výše uvedená skutková zjištění jednoznačně do doby před jeho vydáním. Je zřejmé, že ve světle těchto skutečností skutkový stav zjištěný správními orgány neobstojí, jelikož otcovství pana J. K. k nezletilému A. K. bylo již dříve pravomocně popřeno a dokonce ani další syn družky žalobce (narozený X) nenese příjmení pana J. K., jak uvedly správní orgány. Tudíž ani jeden z argumentů, na jejichž základě správní orgány odmítly žalobci přiznat postavení osoby ve vztahu obdobném rodinnému, není pravdivý.
23. Dále se soud zaměřil na související otázku. Není totiž bez významu, že v nynější věci bylo vedeno řízení o žádosti, v níž je zejména na bedrech žadatele, aby ve správním řízení tvrdil a prokázal všechny skutečnosti, které odůvodňují přiznání jím požadované právní výhody. V nynější věci je tento imperativ ještě více podpořen i samotným zněním § 15a odst. 3 písm. b) zákona o pobytu cizinců, které říká, že je na cizinci, aby *hodnověrným způsobem doložil*, že má s občanem Evropské unie vztah obdobný vztahu rodinnému. Na druhou stranu nelze zcela odhlédnout od základních zásad správního řízení, mimo jiné od povinnosti zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností a od povinnosti umožnit dotčeným osobám uplatňovat jejich práva a oprávněné zájmy [srov. § 3 a § 4 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v rozhodném znění (dále jen „správní řád“)].
24. V nynější věci byl žalobce ve výzvě k odstranění vad žádosti ze dne 24. 9. 2015 poučen o tom, že k žádosti nebyl dodán (mimo jiného) doklad prokazující, že je rodinným příslušníkem občana Evropské unie. Současně byl poučen o tom, že pokud se pokládá za osobu, která má k občanu Evropské unie vztah obdobný vztahu rodinnému, je třeba doložit doklad(y) tuto skutečnost hodnověrně prokazující.
25. Při seznámení s podklady (dne 22. 4. 2016) byl žalobce informován o tom, že Ministerstvo vnitra bude při svém rozhodnutí vycházet mimo jiné z protokolů o výpovědi žalobce a jeho družky (družka žalobce byla vyslechnuta v rámci řízení o její žádosti o povolení k trvalému pobytu) a z prověření informace provedeného Krajským ředitelstvím policie Jihomoravského kraje, odbor cizinecké policie. V reakci na seznámení s podklady žalobce v rámci vyjádření ze dne 4. 5. 2016 doložil další listiny (lékařskou zprávu, zprávu centra sociálních služeb, zprávu orgánu sociálně právní ochrany dětí).
26. Dle soudu není účelné obsah všech výše uvedených podkladů podrobně rekapitulovat, nicméně žádný z nich není v rozporu s tvrzením žalobce o tom, že se o nezletilého A. K. stará jako o vlastního syna, resp. všechny naopak potvrzují faktickou stránku jejich vztahu (pro ilustraci lze například poukázat na podrobné povědomí žalobce o školním prospěchu nezletilého, znalost jeho dětského lékaře a jeho zdravotních potíží v době narození). Jak bylo ovšem řečeno výše, ani správní orgány v tomto směru nevyslovily názor opačný a z této faktické stránky vztahu mezi žalobcem a nezletilým vycházely. Z protokolů o výsledku žalobce a jeho družky nicméně dále vyplývají informace i o možnosti jiného skutečného otcovství k nezletilému, rovněž informace o zahájení rozvodového řízení družky žalobce a pana J. K., informace o řízení o popření otcovství, dokonce i informace o tom, že žalobce a jeho družka plánují v blízké době společné dítě (protokoly jsou ze dne 18. 6. 2016).
27. Dále je nutno zmínit, že žalobce v doplnění odvolání ze dne 3. 7. 2018 výslovně uvedl, že manželství jeho družky a pana J. K. je již rozvedeno a otcovství k nezletilému A. K. popřeno.

28. Žalovaná se s touto informací vypořádala tak, že se jedná o nedoložená tvrzení žalobce, přičemž bylo v jeho zájmu, aby svá tvrzení v rámci řízení o žádosti náležitě doložil. Rovněž uvedla, že nebylo prokázáno, že by pan J. K. neplnil svou rodičovskou odpovědnost.
29. S ohledem na konkrétní okolnosti nynější věci se soud s tímto názorem nemůže ztotožnit. Ačkoliv si správní orgán nemůže učinit samostatný úsudek o otázkách osobního stavu [srov. § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu] má soud za to, že v nynější věci měl k dispozici značné množství informací, které vzbuzují důvodné pochybnosti o správnosti zvoleného postupu. V kontextu opatřených informací totiž postup a argumentace žalované vyznívá příliš stroze a formalisticky. Ač je jistě pravdou, že bylo primárně na žalobci, aby doložil své postavení v pozici osoby ve vztahu obdobném vztahu rodinnému k občanovi Evropské unie, nelze mu dle soudu klást k tíži nedoložení rozhodnutí o popření otcovství (potažmo o rozvodu manželství), minimálně ne takovým (překvapivým) způsobem, jak učinila žalovaná. Ostatně žalobce byl poučen pouze v tom směru, aby hodnověrně doložil *vztah*. V souladu s tímto poučením se také v řízení choval a *vztah* k nezletilému rovněž náležitě dokládal. Poučen naopak nijak nebyl v tom směru, že by měl jednoznačně vyvrátit skutečnost uvedenou v rodném listě nezletilého A. K.
30. Situaci lze popsat tak, že žalobce veden poučením a zákonnou normou prokazoval faktický vztah k nezletilému, nicméně správní orgány setrvaly na formální stránce vztahu mezi nezletilým a jeho otcem uvedeným v rodném listu. Ke skutečné intenzitě tohoto vztahu však spisový materiál kromě zmiňovaného rodného listu neobsahuje žádné další podklady. Pokud potom správní orgány založily svůj názor na skutečnosti uvedené pouze v rodném listu nezletilého, přičemž žalobce proti tomu uvedl zcela jednoznačná (a nikoliv zjevně bezdůvodná) tvrzení, měly správní orgány před jejich striktním odmítnutím žalobci umožnit, aby je i náležitě doložil. Právě takový postup se soudu jeví jako odpovídající dané situaci a jako souladný se základními zásadami správního řízení.
31. Soud tedy shledal, že žalovaná pochybila, pokud odmítla tvrzení žalobce s tím, že nejsou ničím doložena, aniž by mu dala možnost tato svá tvrzení náležitě doložit (zejména specifikovanou výzvou k doložení těchto podkladů). Ač v nepředložení těchto podkladů již ve správním řízení lze spatřovat určitou procesní neopatrnost na straně žalobce, je to primárně postup žalované, který soud hodnotí jako postup vadný a pro žalobce překvapivý. V důsledku tohoto postupu žalovaná nedostala své povinnosti zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností.

VI. Závěr a náklady řízení

32. Soud vzhledem k výše zjištěnému napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení v souladu s § 78 odst. 1 soudního řádu správního.
33. V dalším řízení bude žalovaná ve smyslu § 78 odst. 5 soudního řádu správního vázána vysloveným právním názorem. Žalovaná tedy před vydáním rozhodnutí žalobci umožní, aby svá tvrzení ohledně rozvodu manželství jeho družky a ohledně popření otcovství k nezletilému relevantně doložil.
34. O náhradě nákladů soudního řízení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 1 soudního řádu správního, podle něhož *nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.*

35. Žalobce měl v řízení plný úspěch, tudíž má právo na náhradu nákladů řízení proti žalované. Náklady řízení žalobce představují zaplacené soudní poplatky (za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu – 3 000 Kč, za návrh na přiznání odkladného účinku – 1 000 Kč) a vzhledem k zastoupení advokátkou i odměna zástupce včetně náhrady jeho hotových výdajů.
36. Odměna advokátky žalobce a náhrada hotových výdajů byla stanovena v souladu s ustanovením § 35 odst. 2 soudního řádu správního podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Advokátka žalobce ve věci učinila celkem 3 úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu (převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby, účast na jednání soudu). Odměna za tyto úkony byla určena dle § 7 bodu 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu, tedy $3 \times 3\,100$ Kč. Náhrada hotových výdajů byla podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu určena paušální částkou za jeden úkon právní služby, tedy 3×300 Kč. Celkem odměna a náhrada hotových výdajů činí 10 200 Kč.
37. Celkem náklady řízení žalobce činí 14 200 Kč. Soud žalované určil k zaplacení přiměřenou lhůtu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 14. července 2020

JUDr. Zuzana Bystřická v.r.
předsedkyně senátu